List 19. **NOVICE** Tečaj XXXII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 13. maja 1874.

Obseg: Občni zbor družbe kmetijske za Kranjsko 6. maja. — Ročne mlatilnice na cveke. — Izlet na Učko (Monte Maggiore.) (Konec.) — Slovansko slovstvo. — Moj pès. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Občni zbor družbe kmetijske za Kranjsko

6. maja.

Zarad slabega vremena se je zbralo le 45 udov. Predsednik bar. Wurzbach pozdravi nazoče, med katerimi je počastil zbor tudi deželni glavar vitez dr. Kaltenegger. Od predstojnikov podružničnih so bili pričujoči: predstojnik podružnice Kranjske g. Jugovic, — Kranjske gore g. Seitner, — Zatičinske g. Kulavic, — Rateške vitez dr. Gutmansthal, — Podpeško je zastopal g. Vodé, — Vipavsko g. Rih. Dolenec, ravnatelj Slapške vinorejske šole. Iz Gorice je prišel g. Kuralt, učitelj na deželni kmetijski šoli Goriški. Potem se spominja predsednik z žalostjo več umrlih udov, med katerimi so: grof Auersperg, Matija Koren, Garzarolli, Šteska, dekana Reš in Bonner, župnik Pajk in grajščak Jombart; zbor, spoštovaje njihov spomin, vstane.

Iz poročila predsednikovega posnamemo še sledeče: Odbornika gosp. dr. Orel in Pregel sta odstopila zavoljo bolehnosti in starosti; zbor jima pripozná pohvalo za njuno marljivost.

Društvo se je vdeležilo skupno (kolektivno) razstave na Dunaji in dobilo medaliji za zasluge in napredek. Pri tem gre posebna hvala gospodom Schollmajerju, Vičelnu, dr. Bleiweisu in Brusu, zlasti gosp. Schollmajer, čeravno ni dobil javnega pripoznanja za poljsko štatistiko, naj se tolaži s tem, da dežela pripoznava izvrstno njegovo delo.

Vsled radodarnosti ministra poljedelstva je bilo družbi mogoče, storiti mnogo, kar bi s svojimi majhnimi sredstvi ne zamogla. Krog opravil se je razširil, a delavne moči so iste ostale; lahko bi se toraj še več storilo, da bi bilo več takih moči.

O nakupovanji subvencijske živine so si pridobili zasluge posebno gospodje Schollmajer, Lasnik in Sevnik. — Društvo ima okoli 900 udov, prihodkov iz njihovih doneskov pa le okoli 600 gold. Želeti bi bilo, da bi predstojniki podružnic bolj redno pošiljali doneske glavni blagajnici.

Ustanovilo se je tudi čebelarsko društvo, časnik, ki ga izdaja, je dober, baronu Rožiču gré javna hvala.

Družba je poleg pratike izdala tudi nemški koledar (Landwirthschaftlicher Kalender), po katerem je pa občinstvo tako malo seglo, da ima tiskarnica okoli 200 gold. zgube. Naj bi si udje prizadevali, to koristno delo med ljudí spraviti.

Sadje- in vinorejska šola na Slapu v Vipavi je ustanovljena. Naj bi dobro napredovala, da potem deželi ne bo žal za stroške; hvala pa gosp. grofu Lanthieri-ju, po čegar dobroti je bilo mogoče osnovati to šolo! — Poljedelska šola se na Dolenskem še le pričakuje, a je živo potrebna, kajti poljedelstvo se more pri nas še le potem povzdigniti, če se učenci izučé na Kranjskem in sicer v slovenskem jeziku.

Gospod Debevec kaže več obrtnijskih in poljedelskih strojev; vsi nazoči so povabljeni, ogledati si jih v njegovi hiši.

Letina je bila preteklo leto slaba, tudi letos slabo kaže. Požarov je bilo dokaj; naj bi se vsak zavaroval zoper škodo po ognji, to je živo potrebno.

Slednjič prebral je predsednik tudi adreso do cesarja, katero je poslala družba o 25letnici, in sklene svoja poročila s trikratnim klicem „slava!“ našemu presvitlemu cesarju; nazoči vskliknejo ž njim vred trikrat „slava“ in „hoch“.

Preide se ne dnevni red. Družbeni tajnik dr. Bleiweis naznanja, da je poročilo o delovanji društva tiskano in razpade v tri dele, namreč, kako je odbor izvršil zborove sklepe, katere državne podpore je dobil in kako jih je obrnil. Poročila so se prej brala, a le v nemškem jeziku, pa je bilo mnogo nezadovoljnih s tem, zato se je dalo poročilo zdaj natisniti v obeh jezikih in vsak ga lahko bere in naredí svoje opazke v prihodnjem občnem zboru, ali pa že danes pri 6. točki dnevnega reda.

Potem omeni gosp. Schollmajer, da je tudi poročilo o Dunajski razstavi, po njem sestavljeno, tiskano zboru predloženo. V njem se nahaja, kar se je za našo deželo posebno koristnega videlo v razstavi. Predsednik opomni, da je odbor pregledal to delo in spoznal, da je izvrstno in praktično.

O tretji točki, o računu preteklega leta, in proračunu prihodnjega poroča gosp. Brus. Račune so pregledali in odobrili gospodje: vladni svetovalec Paller, Sovan in Murnik.

K 10. točki računskega poročila opomni dr. Bleiweis, da se čudi, kako je to, da so stroški za kovaško in živinozdravniško šolo, kateri je on vodja, tako veliki (1162 gold.), ker kar je njemu znano, znašajo ti stroški edino le kakih 365 gold., namreč 315 gold. za kovača, ki namestuje učitelja g. Skalé-ta, zadržanega po drugih šolskih opravilih na podkovnici, in pa 40 do 50 gold. za učitelja rastlinstva. Gosp. Brus pojasni to, rekoč, da je prejšnji blagajnik vse, kar se je potrosilo za zidanje šolskega poslopja in za notranjo opravo, zapisal na račun šole; še celó to je zapisal na račun njen, kar bi znesla šolska najemščina v tem poslopji; šola res ne stane več, kakor 365 gold.

Na to se oglasí gosp. Schollmajer in pravi, da bi utegnilo biti potrebno, prositi deželo, naj šolo ona ná-se vzame in stavi predlog, naj bi se družba obrnila do ministerstva s prošnjo za državno podporo, katere se je temveč nadejati tudi naši revni deželi, ker je Koroška dežela dobila za napravo enake šole čez 6000 gld. podpore od ministerstva kmetijstva. Dr. Bleiweis se sklanja s tem predlogom. Ta šola je edina brez vseh štipendij, in vendar pride mnogo učencev; toraj se vidi, da se ljudem potrebna zdi. Če bi se ustanovile štipendije, potem bi jih prihajalo še več in morda bi bilo po podpori poljedelskega ministerstva mogoče, raztegniti jo na dve leti in pridobiti na ta način umnih živinozdravnikov za deželo. Govornik nasvetuje Schollmajerjevemu predlogu dostavek v tem smislu, ki se tudi enoglasno sprejme.

O četrti točki poroča gosp. Schollmajer. On se pritoži, da je mnogo predstojnikov družbenih podružnic, ki ne storijo po vsem svoje dolžnosti in ne pošiljajo centralnemu odboru računov, da bi se razvidelo, kako potrosijo dovoljeno jim polovico letnih doneskov udov. Sliši se več pritožeb in morda bi bilo bolje za družbo, ako bi se letna plačila naravnost v centralno blagajnico pošiljala. Neka podružnica ima tri ude in vendar se mora skoro samo za-njo nemško tiskati, kar bi sicer treba ne bilo.

Govornik stavi predlog, da se sicer, kakor dozdaj, prepusti predstojnikom podružnic polovica doneskov, a le pod tem pogojem, da imajo vsako leto poslati centralnemu odboru natančni račun, kako so ta denar potrosili.

Tudi gosp. dr. Costa vé nekoliko povedati o tem. Njemu je celó znano, da je nek predstojnik polovico doneskov daroval „Schulpfennigu“, kar nikakor ne gré. Centralni odbor je odgovoren za društveni denar in če bi vsi predstojniki podružnic storili svojo dolžnost, bi mu to odgovornost lahko izdatno zlajšali.

Predsednik omeni, da gosp. Schollmajer morda marsikaj prečrno vidi; vsaj mnogo predstojnikov in zlasti teh, ki so danes v zboru nazoči, njegova graja ne zadeva. Sicer pa ima društvo okoli 900 udov, toraj bi moralo dobiti letnih doneskov polovico, to je 900 gld.; dobiva pa le okoli 600 gld. Tudi gosp. dr. Bleiweis pravi, da, ker graje vrednih predstojnikov danes ni tù, je gosp. Schollmajer prav za prav „zum Fenster hinaus“ govoril. Iz tega pa, kar je gosp. predsednik rekel, je razvidno, da društvo potrebuje pri pičlih svojih dohodkih (2500 gold.) res izdatne podpore; kaj bi moglo storiti z 2500 gold.? Ministerstvo nas krepko podpira, to je res, a vendar moramo skopariti z društvenim denarjem. Toraj je opravičen ta predlog, ki naj bo ne le apél do podružničnih predstojnikov, ampak naj jih spodbuja tudi k temu, da pridobivajo novih udov. Naša dežela je navezana na kmetijstvo, toraj delajmo „viribus unitis!“

Potem izreče predsednik nekaterim nazočim predstojnikom podružnic hvalo družbe in dá Schollmajerjev predlog na glasovanje, ki se enoglasno sprejme.

Dr. Costa bere dopis podružnice Postojnske, katera se pritoži zarad previsoke cenitve tamošnjih zemljišč po cenilni davkarski komisiji. Zbor sklene na njegov predlog, to pritožbo izročiti predsedstvu deželne vlade.

Vipavska podružnica prosi, da bi družbeni odbor izdelal postavo zoper tatvino po vinogradih, in njeni pooblaščenec gosp. R. Dolenec razvije potrebo take postave posebno za Vipavo v obširnem govoru.

Dr. Bleiweis pravi, da tako postavo, katere Vipavska podružnica želí, že imamo od leta 1860 na Kranjskem, a ž njo se godí, kakor s postavo zarad pokončevanja gosenic in kebrov, namreč postava — spava. Dr. Bleiweis stavi tedaj predlog: Deželni odbor naj se naprosi, naj, gledé na popolnoma opravičeno prošnjo kmetijske podružnice Vipavske, veleva občini Vipavski, da se krepko in točno spolnuje nogradska postava od leta 1860.

Dr. Costa pa raztegne svoj predlog na vso deželo, in nasvetuje: Naj sl. zbor sklene, obrniti se do deželnega odbora s prošnjo, da storí vse, kar je potrebno, da se po vsi deželi omenjena postava strogo spolnuje.

Tudi predsednik vé mnogo povedati o splošni nevarnosti po deželi. Občine nimajo moči, da bi tatvino povsod zadušile, in ko je bil on deželni predsednik, sta prišla dva župana in mu rekla, da nočeta srenjske policije, ker jima po tatovih preti prevelika nevarnost. Naznanila tatvin pri sodniji pa imajo le redkokrat kak vspeh. Toraj tudi on podpira dr. Costov predlog, kateri je bolj obširen. Pri glasovanji je bil dr. Costov predlog sprejet.

Potem pride volitev devetih odbornikov na vrsto in izvoljeni so gospodje: Karol Seitner, Jože Sevnig, Peter Lasnik, Fr. Vičel, P. Kozler, in na novo dr. Poklukar, A. Brus, Salzer in F. Ks. Sovan.

Za pregledovalce družbenih računov se volijo „per acclamationem“ prejšnji pregledovalci gospodje Paller, Sovan in Murnik.

Pohvalna pisma za umno in marljivo sadjerejstvo so dobili gospodarji: Anton Zarnik iz Krtine, Janez Vodnik in Anton Slovnik iz Zaboršta, Tomaž Šuštar iz Vinodola, g. Fr. Schönbrunn, učitelj v Metliki, g. Fr. Gospodarič v Vinici, g. Fr. Kenda, učitelj v Semiču, Jože Ferjančič iz Slapa, Anton Uršič mlajši iz Dobrad, Anton Jan (Poglajec) iz Višelnic, g. Anton Ozimek, učitelj na Dobravi, Valentin Kavčič (Pernikar) iz Pernik.

H koncu zborovanja sta prišla še sledeča dva predloga v obravnavo:

Gosp. Murnik predlaga, naj se odbor obrne s prošnjo do vodstev južne in Rudolfove železnice, da bi udom, ki hočejo vdeležiti se občnega zbora, znižala ceno za tretjino; potem bi se jih gotovo mnogo več vdeleževalo. Ta predlog se tudi „per acclamationem“ sprejme.

Deželni glavar vitez dr. Kaltenegger izreče željo, da bi se vsem udom vsaj 14 dni pred občnim zborom pošiljalo odborovo poročilo, račun in proračun družbe na dom, da vsak jih zložno prebere in v zboru predloge stavi. Podpredsednik dr. Costa pritrdi temu, da bi potrebno bilo, kar namerava predlog gosp. deželnega glavarja; al izpeljava njegovega predloga prizadjala bi družbi velike stroške zarad tiska in poštnine; zato misli, naj bi se predlog deželnega glavarja izročil centralnemu odboru v prevdarek. Deželni glavar se sklada s tem predlogom.

Predsednik sklene po vsem tem sejo z zahvalo do pričujočih družbenikov.

Ročne mlatilnice na cveke.

Te mlatilnice začele so se nekaj let sem tako zeló razširjati in tako splošno rabiti, da se nam zdi prilično, nekoliko spregovoriti o njih.

Stroj njihov se odlikuje posebno s tem, da so na mlatilnem bobnu (mlatilu) namesto latvenih kijcev cveki, s katerimi se vjemajo drugi cveki na pokrovu tako, da žito more skoz iti. Na ta način se klasje ne raztolče, kakor pri starih mlatilnicah na latvene kijce, ampak le izmane.

Samo po sebi je razumljivo, da se te mlatilnice (ali prav za prav mlatilo ali boben in pokrov) med tem, ko mlatijo, dosti manj drgajo, kakor mlatilnice na latvene kijce, in se toraj tudi toliko lože gonijo ali delajo.

Doslej so se te vrste mlatilnice vedno po tako imenovani amerikanski šegi na cveke izdelovale; cveki so bili čvetero- ali šesterovoglati. V najnovejšem času pa je fabrika Umrath & Comp. v Pragi dobila patent na okrogle cveke, ki se memo voglatih odlikujejo s tem, da se med mlačenjem ne čuti skoro nikakoršno drgnjenje, da prav čisto mlatijo in tako lahko tekó, da lahko omlatita dva fanta ali možka in celó dve ženski brez posebnega truda po 20 do 25 vaganov ali 40 do 50 mernikov ozimnega žita na dan. Kolesa so tako vredjena, da se boben (mlatilo) po blizo 900krat v minuti krog sebe zavrtí.

Podoba ta kaže tako mlatilnico.

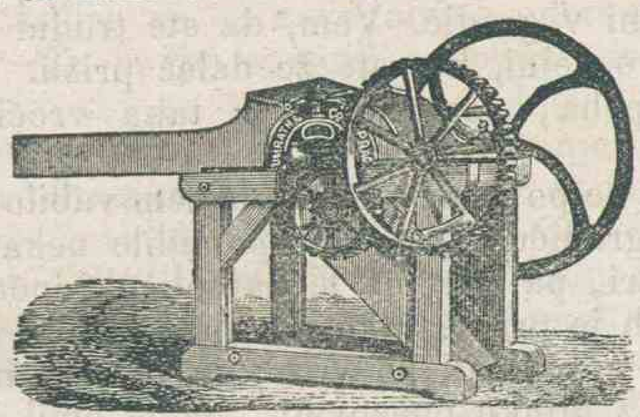

Pridá se jej pa lahko tudi še posebna naprava, v kateri se slama trese in od zrna proč spravlja.

Cena patentirani ročni mlatilnici je z gonilnim velikim kolesom (poganjačem) 144 gold., brez tega kolesa 132 gold. 50 kr. v Ljubljani.

V tej podobi kažemo ročno mlatilnico zvezano z vitalom (vlakom), ki je narejen za moč enega konja in po Umrathu & Comp. posebno praktično sestavljen. Med tem, ko živina gré dvakrat okoli, se mlatilni boben (mlatilo) 8krat zavrtí, v eni minuti toraj blizo 1000krat, in pri tem omlati do 30 vaganov žita na dan.

V zapisniku raznovrstnih strojev za kmetijstvo in obrtnijo, katerega je izdala fabrika Umrath-ova, nahajamo tudi veče mlatilnice, ki so ob enem tudi čistilnice ali velnice za žito; o teh bomo že še spregovorili.

Zaloga teh mlatilnic, in tudi vseh drugih strojev za obrtnijo, in kmetijskega orodja je pri gosp. Jož. Debevcu v Gradišči na Tržaških ulicah hiš. štev. 57 v Ljubljani.

Ta zaloga se more vsakemu prav živo priporočati, in to tem več, ker se kupcem plačevanje dovoli tudi v obrokih (brištih); na ta način je mogoče vasém, občinam in podobčinam, napraviti si prav po ceni takih mlatilnic in drugih za poljedelstvo in kmetijstvo potrebnih in koristnih strojev (mašin).

Potopisne črtice.

Izlet na Učko (Monte maggiore).

(Konec.)

Najviši vrhunec na jugu, kjer smo bili, je gol, na severozapadni strani niži in obraščen z grmovjem. Za njimi se vrsté gore Planik (4008′), Sija (3918′), Orljak (3486′), Žabnik (3239′); na vzhodni strani je Snežnik (5530′), ki pa je bil še s snegom pokrit.

Daljni hribje razun Snežnika, ki je bil še ves bel, se niso videli zarad dima v višavi, a tudi po Dalmaciji se zarad tega ni daleč videlo, al lep razgled je z višave doli ob primorji na vasi in mesta od Lovrane, Opatije, Volovske do Reke in še naprej, na morji otok Črez, Krk, mali Lušin itd.

Za zapadno stran razširja se skalnata Istrija; sèm ter tje se vidi kakošno selo, Pulje se pa ne vidi, ker za hribovjem leží. Veči del na holmcih so mesta in vasí, na pr. Pičan, Gradišče, Labin, Matavun, Buzet, Buje itd.

Koj pod goro Učko je vas mala Učka s 27 hišami, tu tkejo znani rujavi čiški „loden“; malo spodaj je Čepiško jezero, od katerega naprej po hribih so večidel posamesno naseljeni Čiribirci, sedaj že po čiško odgojeni, a vendar med seboj še zmirom neki romanski jezik govorijo. V predmorski Istriji prebiva največ Čičev, potem Čiribirci, potem Brkinci, potem Pivčani in zadnji so Miniševci, kakor jih ljudstvo imenuje.

Ob 9. se podamo nazaj in pod hribom nas zapustí voditelj. Solnce je jelo jako pripekati, nebo se oblačiti, grom se zasliši, dež se vlije; kaj nam storiti na cesti, na kateri tri ure hoda nobene hiši ni? Druzega ne, kakor koračiti naprej. Čez uro, ko smo že dosti premočeni, je dež prejenjal in solnce zasijalo; prišli smo o poldne na Veprinac v lokando Antona Hlanuta; zahtevamo bokal dobrega vina. Odgovarja se nam od konca le po laško, da imajo dobro vino, črno in belo, a belo posebno dobro in drago iz samega čistega grozdja. Po takem morajo tam poznati vino iz sadja in morebiti tudi še iz druzih mešarij.

Uro časa se tù mudimo, med tem se od zunaj precej posušimo, znotraj pa dobro namočimo. Potem gremo naravnost po slabi skalovni stezi na Opatijo pri morji. Opatija je sicer majhen, a jako prijazen kraj, kamor Rečani popoldne zahajajo, gostilnica štev. 100, v katero smo tudi mi en malo pokukali, je prav dobra, pri morji „vila Scarpa“; sploh pa so skoro sami vrti s trtami, cmokvami, olivami ograjenimi z grmovjem, samega lavorja, kar se do Volovske nahaja.

V Volovsko, lepo majhno mestice, prišli smo ob štirih popoldne in na pošti dobili voz; med tem časom pa smo šli v kavarno na „črnega“, ki veljá 8 krajc., odpeljali se do Preluke, najsevernejši zaliv Kvarnerskega morja, kjer so lani morskega volka vjeli; zdaj so imeli ravno tudi mreže razprežene za lov tonine. Na vsakem koncu mrež je gotovo 20 sežnjev dolga v morje viseča lestva, na vsaki lestvi človek sedeč na straži, in kedar je videti dosti rib, dá znamenje, da se mreže skup zdrgnejo.

Malo naprej odtod se pri cesti bolj pogostoma nahajajo hiše do predmestja Reke, kamor smo se pripeljali proti šestem zvečer in ostali v gostilni „alla stella d'oro.“

Reka je lepo, dolgo, bolj ozko, na hrib naslonjeno mesto ob morji, na koncu proti Dalmaciji se voda Reka, velika kakor Sava, v morje izliva. Pivška in hrvaška železnica ste jej podelili veliko večo važnost. Napisi vrh štacun, večidel imena slovenska in nemška, so vsi laški. Na ulicah govorí prosto ljudstvo hrvaško in slovensko, gospôda laško, uradniki pa tudi nemški krožijo. Nad mestom na skalah stojí frančiškanski samostan Trsat.

Ladij je bilo kakih 50 do 80 v luki, samo 3 veče, druge vse manjše.

Živí se dobro, al bolj drago, kakor v Ljubljani.

Proti večeru šli smo na „molo“, kjer se gospôda sprehaja, najeli čoln in se vozili po morju; na neki barki se je lepo slovensko prepevalo, kar nas je jako

veselilo. Kmalu pa se podamo v gostilno nazaj k večerji in počitku.

Ponedeljek zjutraj se podamo ob pol petih na kolodvor, al kaj vidimo? Nekaj, kar noben človek v tem kraju ne razume, namreč magjarsk napis nad kolodvorom. To je pač žalostno; na Pivki „Küllenberg“ in v Reki magjarsk napis.

Ob petih zjutraj se odpeljemo; kondukterji so prijazni in postrežljivi, in tako se pripeljemo ob osmih in 20 minut v Šentpeter. Tu smo morali čakati dve uri na Tržaški vlak in 26. aprila ob eni popoldne smo zopet v Ljubljani. France Kadilnik.

Slovansko slovstvo.

* *Letopisa Matice slovenskej (slovaške) ročnik XI., svázok I.* je ravnokar prišel na svitlo v Turč. sv. Martinu, ki ga je sestavil Viljam Pavlini-Tóth. Poln je različnega, jako zanimivega blaga. — Poleg letopisa je ta Matica ob enem izdala „Sbornik slovenskych (slovaških) národnich piesni (sem ter tje z napevi), povestí, porekadiel, hádok, hier, obyčajov a povier.“ Tudi ta zbirka je zanimivo in dokaj vredno narodno blago.

* *Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1873. Knjiga XXV.* Med različno tvarino tega zvezka zanimival nas je posebno članek: „Borba južnih Slovena za državnu neodvisnost u XI. stoljeću od dra. Fr. Račkoga.“

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

Nasledek tega pogovora je bil, da sem sklenil napotiti se proti gradiču in sicer, da bi se ne zdelo prebivalcem, kakor da bi prišel nalašč le tje, s pèsom in puško. Vendar nisem imel namena po poti loviti, in Atila, ki mi je zasledil in iz ležišča spodil tri zajce, me je jel, videč, da ne strelim, prav sumljivo gledati, kakor da bi ne vedel, kaj mi je danes, da ne streljam.

Pridem do gradiča, a s kakim izgovorom bi se podal v poslopje? Da bi zbral nekoliko svoje misli, se vsedem na tik poti ležeč hlod; od tù se je videl gradič in vse, kar je bilo krog njega, toraj tudi vrt. Skrbno se oziram po njem, moje oko se zarije v vsak grm, iskajoče za njim kako žensko krilo, a ne v gradiču ne v okolici je ni videti žive duše; bilo je, ko da bi bilo vse pomrlo, vrata gradiča zaprta. Kaj je to? Je morda že rodovina preselila se nazaj v mesto?

Že se hočem zopet napotiti proti domu nazaj, kar zaslišim otročji vrisk in smeh in žensk glas od tiste strani, od katere sem se jaz približal gradiču. Obrnem se toraj nazaj, da bi kakor po nevedoma srečal veselo družbo. Pèsa, ki je vzdignil glavo po koncu in hotel teči družbi naproti, pridržim pri sebi in grem, kakor navadno lovec. Na ovinku poti zagledam družbo: mater, otroke in — Minko, katera se mi danes še mnogo lepša zdi v ličnem zelenem krilu. Ko me zagleda, postoji in meni se zopet zdi, kakor da bi jo oblila po obrazu rudečica. Otroci, videči pèsa, se bolj združijo krog matere. Jaz potegnem klobuk iz glave in pozdravim, rekoč:

„Ne bojte se, mali, Atila vam ne bo nič storil,“ in ker sem vštric gospodične, pristavim še: „Veselí me, gospodičina, da Vam, kakor se vidi, zadnji strah ni škodoval, sicer bi jaz ne vedel, s čem bi se vam opravičil.“

„O,“ hití gospá z odgovorom, „je že vse pozabljeno. Ne delajte si težke vestí zarad tega. Minka ni tako strašljiva in občutljiva. Pa kam ste se bili danes namenili?“

„Na lovu sem, kakor vidite, gospá. Pokazati pa nimam ničesar.“

„Ste bili nesrečni,“ spregovorí gospodična; „in zdaj, ko ste srečali ženske, boste še bolj nesrečni.“

„To je vraža! Med ženskami je razloček. Ako bi bil na priliko zjutraj, ko sem šel od doma, srečal vas, gospodičina, prepričan sem, da bi bil imel zdaj težko nesti zajcev“.

„O, tudi to je vraža,“ odgovarja gospodičina živahno, „kako da bi bila ravno jaz izjema med ženskim spolom?“

„Minka ima prav,“ pristavi mati, „danes ne boste nič zadeli, če tudi kaj najdete. Zato vas povabim, da greste z nami v gradič. Vem, da ste trudni in če lačni še ne, gotovo žejni, ker ste že daleč prišli. Na lovu se pa človek speha, posebno če je taka vročina, kakor danes.“

Razumi se po samem sebi, da sem vabilo z veseljem sprejel. V gradiču so se mi ponudile nekatere okrepčevalne stvarí, pa kar me je najbolj okrepčalo, je bilo to, da mi jih je prinašala in ponujala Minka sama. Pozneje smo se sprehajali po vrtu, in tu sem imel priliko v pogovoru z Minko opazovati, da je omikana in zvedena tudi gledé gospodinjstva, kar me je tem bolj veselilo, ker bi taka nevesta bila tudi očetu po vsem všeč. Ko se proti večeru poslovim, obljubivši, da bom kmalu zopet prišel, vzamem prepričanje seboj, da tudi Minki nisem več tujec, dasiravno je skušala še skrivati to, kar se je v njenem srcu godilo. So že skrivna znamenja, po katerih se izdá žensko srce, če tudi samo ne vé za-nje.

To prepričanje pa me je čisto prestrojilo. Oče so zvečer tudi to hitro zapazili, in po večerji, ko sva bila sama, me prašali, kako sem opravil. Se vé da sem jim jaz popisal Minko kot kraljico vsega ženstva in pristavil, da imam upanje in da je tudi mati mi bila zeló prijazna. Oče so sicer majali z glavo, rekoč, da zaljubljeno oko vse v prelepi svitlobi vidi, a vendar niso rekli druzega nič, kakor:

„Čez noč se marsikaj spremení. Zdaj pojdi spat, jutro govoriva dalje!“

A drugi dan nisva govorila o tem, ker sem se jaz moral peljati v mesto plačat davke. Vstavim se pri že znanem krčmarju, ki mene in pèsa — kateri je bil šel z menoj — sprejme prav tako, kakor me je bil sprejel prvikrat. Ravno tak zajutrk, kosilo, sploh vse, kakor je bila tù navada. Po kosilu mislim odriniti in grem le še v kavarno pit čašo „črnega“.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Sporočilo Peštanske zavarovalnice*, kateri je glavni zastopnik za Kranjsko gosp. Fr. Drenik, kaže za leto 1873 sledeči promet: Dohodkov v premijah 3 milijone in 157.758 gold. 30 kr., škod se je plačalo za 2 milijona in 168.383 gold. 22 kr., čisti dobiček znaša toraj 75.047 gold. Odškodnine je „Peštanska“ plačala od l. 1865—1873 o ognji 11 milijonov in 308.536 gld. 4 kr., o življenji 226.813 gold. 84 kr., skupaj 11 milijonov in 535.349 gold. 88 kr. Poroštvo je: začetni kapital 15.000 delnic po 200 gold., tedaj 3 milijone gold., in reservina zaloga znaša 1 milijon in 938.355 gld. 89 kr., skup 4 milijone in 938.335 gold. 89 kr., letna plačila zavarovancev 3 milijone in 157.758 gold. 30 kr., tedaj skupno poroštvo 8 milijonov in 96.094 gold. 19 kr.

* Ni ga skoro mesta, ki bi toliko pomanjkanje vode trpelo, kakor mesto Jeruzalem, strmo in visoko. Zdaj se bode menda nadloga odvrnila po blagi pomoči bogate in pobožne Angleške gospé, Canz po imenu. Že tri leta ponuja Turški vladi napravo vodovoda na svoje stroške, po katerem se ima studenec „Salamis“ napeljati v Jeruzalem, in zdaj še le je Turška vlada sprejela to velikodušno darilo. Pretekli mesec so začeli omenjeni vodovod delati, ki bo stal 250.000 goldinarjev.

Naši dopisi.

Iz Trsta 4. maja. (*Vreme; nov način poulčnih razglasov; požiganje mrtvih; o procesiji sv. Rešnjega telesa; narodni poslanci v mestnem zboru.* — Konec.) Pa s tem naš mestni odbor ni še zadovoljen, marveč napreduje na tej poti. Že se je sestavil poseben odsek, ki naj študira, kako bi se tudi v Trstu dalo vpeljati sežiganje trupel umrlih. To vprašanje pa ni všeč tukaj skoro nikomur, in mestni očetje so na najboljšem potu, nakopati si na glavo sovraštvo vseh katoličanov, zlasti ker so sklenili tudi še to, da odslej magistrat ne bo več, kakor do zdaj, dajal po 800 gold. za procesijo sv. Rešnjega telesa. Za ta mali znesek je mestnim očetom žal, za onih 40.000 gold. pa ne, katere so prav tje vrgli, ko so pred letom sezidali oddelek magistratnega poslopja, katerega so pa letos zopet podrli, ter bodo novega zidali, ki se bo podal k novemu poslopju. Lepo gospodarstvo to, kaj ne? In v mestno kaso plačujejo ogromno večino katoličani, katerih denar se tako trati; če pa zahtevajo za se majhen znesek 800 gold., se jim ne dovoli! Dokaz temu je to, kar se je nedavno v mestnem odboru godilo. Poslanci ali svetovalci iz okolice, gospodje dr. Lozar, Sancin in Nadlišek so zahtevali, naj bi se za vsak kraj v okolici nastavil poljski čuvaj (guardiano campestre), pa odgovorilo se jim je od ene strani, da so policaji tudi poljski čuvaji, od druge pa, da naj počakajo do jeseni, ko se zbere deželni zbor, in takrat se zopet oglasijo. Slednjič se je pa vendar (vsled pritiskanja g. Lozarja in Burgstallerja) ta predlog izročil odseku, kateri naj stvar pretresa in poroča o nji mestnemu zboru. Vederemo!

V Gorici 8. maja. — Volitve so v vseh 3 razredih opravljene. Po vspehu, ki so ga imeli „Isonzo“-ovci v 3. in 2. razredu, ni bilo dvomiti, da bode zmaga tudi v 1. razredu njihova. Ali, kar je mnoge tudi tù zopet osupnilo, je to, da so tako večino dosegli. Izvoljena sta njihova kandidata dr. Jona in Ed. Seitz sè 115 in 113 glasovi od 152. Tedaj so imeli Pajerjevi kandidatje le nekaj čez 30 glasov. Klerikalci se niso volitve v tem razredu udeležili. Volitveni hrup se je zdaj že vlegel, vlači se pa za njim še zmirom po časnikih in v pogovorih — modrovanje. V „Isonzo“-u ni zmagalnega popevanja ni konca ni kraja; vmes pa leti toliko kamenja na Pajerja, da ga je že cela groblja. Zmernost po zmagi je res težavna reč; to vidimo pri Bismarku. — Neko čudno prikazen so mnogi med volitvami zapazili, da so se namreč „Isonzo“-vi privrženci ogibali imena „Isonzo“-va stranka, in tudi nje kandidati so hoteli menda radi za zmerniše veljati. Da so „liberalci“, — s tem so se ponašali; ali katere barve in baže, — to jim samim ni bilo prav jasno. Zdaj po volitvah še le so si našli pravo imé; imenujejo se „narodne liberalce“. (Izposodili so si znabiti ta naslov od druzih narodov.) Pa tudi njihove trte plemenita grebenica imenuje v „Pettine“-u sama sebe „narodno-liberalno“ stranko. Tako vidite, da je res, da ima človek dar jezika le zato, da svoje misli ž njim zagrinja. Ker sem tukajšnjega „Brenceljnovega“ lažibrata v mislih imel, moram še povedati, da je bila njega zadnja številka (po volitvah izdana) v prepoved dejana. Menim pa, da zavoljo tega ni prepovedano, razglasiti zapopadek „zatrte“ številke. Pravijo, da je bilo v njej sosebno pikantnih šest prizorov iz zgodovine srednje („avstrijsko-liberalne“) Pajerjeve stranke, od rojstva njenega do strašanskega propada. Tudi dvoje slik se nanaša na volitve, ena pa kaže dopisnika (2) stare „Presse“ in „Triester-Zeitung-e“ sprehajajoča se 1. maja po mestnem vrtu, enega z oslovskimi ušesi, druzega s pasjim gobcem in očali. H koncu teh ne prav spodbudnih epizôd iz zgodovine naših, na vsak način mikalnih letošnjih mestnih volitev naj dodam še nekaj statističnega. V vseh treh razredih imamo volilcev 1335; glasovalo jih je 857. „Narodni liberalci“ so dosegli 527 glasov, „avstr.-lib.“ 131, „klerikalci“ 198. „Nar. lib.“ so tedaj presegli „avstr. lib.“ s 396, „klerikalce“ s 329, in obe nasprotni stranki skup z 268 glasovi. V 2. razredu (česar nisem unikrat povedal) so imeli Pajerjevi (vladni) kandidatje samo 96, „klerikalni“ 60 glasov. — Številke govoré — in vendar letošnje številke ne kažejo prave podobe našega mesta. To zmagalci sami najbolje vedó in poznajo tudi vse faktorje, ki so jim k zmagi pripomogli. — Naš deželni odbor je podporo za reveže naše dežele — 30.000 gold. od vlade dovoljenih — dovolj primerno porazdelil. Veči del se porabi za koristna dela (ceste, mostove, posušenje močvirja v Kobaridu, za vodnjake itd.), pri katerih bodo imeli ubogi ljudje zaslužka. Tudi gledé na narodnost ni razdelitev ravno krivična. Denar pa je občinam le posojen; od l. 1876 naprej ga bodo morale v 3 odplačilih povračati. — Ves omenjeni denar pa je le kaplja na razbeljeno železno ploščo. — Revščina je pri nas na kmetih velika. Še nikoli ni bilo toliko zastankov na davkih. Deželni odbor je moral vzeti precejšen znesek pri tukajšnji hranilnici na posodo, ker mu še toliko od doklad k davkom ne dohaja, da bi mogel tekočim stroškom kos biti. Tudi neka velika občina v Lahih si je morala z zajemom pomagati. Od lakote trpečih ljudí se pripovedujejo mnogoteri ginljivi prizori. In vremenska nerednost visi še zmirom kot Damoklov meč nad setvami. — Dne 28. t. m. bo na tukajšnjem živinskem trgu razstava goveje živine. Za darila je odločenih 2400 gld. — Te dni so pred tukajšnjo komisijo preskušnje za učiteljstvo ljudskih šol. Vdeležujejo se jih neki 3 možki in 4 ženske (med temi 2 Slovenki). — Naš Goričan, prošt v Salcburgu, g. Jak. Della Bona je postal pomočni škof kardinala Tarnoczy-a; naslov kot škof „in partibus“ ima od mesta Tenedos. — Ta trenutek, ko list sklepam, slišim praviti, da se je grof M sov služabnik umoril. To je v kratkem času že drugi samomor v Gorici.

Iz Bohinjske Bistrice 9. maja. (*Vesela znamenja planinskega gospodarstva.*) Radosten poročam nekoliko o častnem obiskanji, ki je 6. dne t. m. Bohinju došlo po slavnoznanih veljakih v planinskem gospodarstvu, gospodih grofu Karolu Belruptu, predsedniku kmetijske družbe Predarlske, dr. Gust. Wilhelmu, profesorji v Gradcu, in Schütz-u, tajniku kmetijske družbe Koroške; vse tri je minister kmetijstva kot izvedence odločil za pregled tistih sirarskih družeb po cesarstvu, ki so lansko leto za državne premije prosile, med katerimi je tudi naša Bitenjska. Gospodje so nad vredbo in opravo njeno po ogledu kot za prvo poskušnjo pohvalo izrekli, posebno z ozirom na to, ker so iz priprav za prihodnjo planinsko dobo spoznali prizadevanje za potrebni napredek, ki ima spopolniti in zboljšati marsikatere pri začetku neizogibljive pomanjkljivosti ter so v tem prav prijazne poduke in nasvete dajali. Prav

čudili so se slišati, da so se po tem prvem izgledu tako hitro še tudi po drugih vaséh enake družbe osnovale, in da so že tudi nekateri posamesni gospodarji, popustivši maslarijo, sir izdelovati začeli. Prav srečno se je vmerilo, da je ena novo ustanovljenih planinskih družeb, ker je po prejeti podpori 90 gold. s preskrbljevanjem kotla hitela, ravno dva dni prej koj v vasi na Nemškem Rovtu svoje skupno delovanje že pričela. To so omenjeni gospodje na vsaki način vkljub slabi poti in pomanjkanju časa obiskati hoteli ter dospeli v sirarsko hišo Kramarjevo, ravno, ko je bilo pri donašanji mleka na tehtnico in v kotle nekako najbolj živo ter jim je bila veselost ljudí, ki se je nad njih prihodom na obrazih videla, kaj dopadljiva; obžalovali so, da se niso mogli kaj razgovarjati ž njimi. Sicer so pri spoznanji tega, da v začetku ne more biti brez pomanjkljivosti pri takih poprej neznanih napravah, pohvalili snažnost mlekarskih posod in posebno tudi še to, da je družba koj na vsakdanje vaganje mleka in na to nastavila, da ima vsak družnik še svoje posebne bukvice, v katere se zraven glavne knjige še posebej vsaki dan prinešeno mleko zapiše. Pohvalno naj bo o tej priliki omenjen Rovtarski sirar oče Šavar iz Tominskega, ki se je, dasiravno od nekdaj vajen, skozi celo sirarsko dôbo tam v svojem kraji le po enkrat mleko vagati, vendar le bolj dozdevnim sitnostim vsakdanjega vaganja in posebnega zapisovanja vdal, in ima dalje za Bohinj tudi to zaslugo, da je družbam in posamesnim gospodarjem kotle in sirarje prav pošteno preskrbljeval in od bele nedelje sem kot popolen učitelj tukaj v djanskem sirarstvu podučeval. Najet od Matija Stare ta je več dni v Podjelah za poduk dobro sir izdeloval, kakor ga zdaj, ko je Šavar stanovitno službo na Nemškem Rovtu nastopil, drugi sloveči Tominski mlekar, Zajc po domačem imenu, za drago plačilo najet od g. župnika L. Porente in gospodarja Žvan-a v Srednjivasi domačim za poduk v veliko zadovoljnost izdeluje. Ogledali so omenjeni trije gospodje na Nemškem Rovtu tudi še dva hleva in tako videli subvencijskega bika, ki stojí pri J. Medju na Nemškem Rovtu in je dobro rejen, pa tako silno hud, da ga le s škrpcem na vrvi še spušati morejo. Da je tako častno poročilo iz Bohinja mogoče, je pred vsem zasluženje slavnega glavnega odbora kmetijske družbe, ki je v dobrem poznanji tukajšnjih planinskih razmer njih boljšanje in povzdigo tako velikodušno in zdatno na vse straní podpiral. Za vse to naj blagovoli sprejeti presrčno zahvalo in zagotovljenje resničnega prizadevanja za zboljšanje planinskega gospodarstva.

Iz Novega mesta 10. aprila. (*Zahvala.*) Slavna čitalnica Goriška blagovolila je nam poslati 75 gold. kot donesek „besede“, napravljene od tamošnjega društva dne 25. aprila na korist našemu „Narodnemu domu“. Slavna čitalnica v Gorici je s tem postala ustanovnica Novomeškega „narodnega doma“. Podpisani odbor toraj v imenu čitalnice in „narodnega doma“ izreka najiskrenejšo zahvalo sl. čitalnici v Gorici za gori omenjeni dar 75 gold., kakor tudi vsem čast. rodoljubom, ki so se te „besede“ udeležili ali pri izvrševanji posamesnih toček sodelovali. Naj bi tudi druga narodna društva posnemala sl. čitalnico Rojansko, Metliško in sedaj Goriško, in napravila enako ónim „besede“, gledališke predstave itd. ter čiste doneske nam pošiljala in tako pristopala v kolo ustanovnikov našega „narodnega doma“, kajti le po vzajemni podpori enakih zavodov nam bo mogoče nadaljevati in dovršiti velevažno to podvzetje.

Odbor narodne čitalnice kot stavbeni odbor „narodnega doma“.

Iz Notranjsko-Bistriškega okraja 11. maja. (*Par besedí o „Narodovih“ podlistikih.*) Že zdavnej redno „Slov. Naroda“ ne prebiram, ker se mi je njegova pisava tako pristudila, da ga ne morem brati. Njegovo zasramovanje in obrekovanje duhovstva, njegovo zaničevanje in zasmehovanje glavnih dogem naše vere (glej izmišljen Strossmajerjev govor), njegova lažnjiva politiška sporočila (glej novice o Karlistih itd.) so tako ostudna, da se sme z mirno vestjo trditi, da v našem cesarstvu ni lista, ki bi se zamogel v tem z „Narodom“ meriti. Zdaj se posmehuje s častitljivo osebo največega možaka tega stoletja, ter se rugljivo norčuje s krasnimi govori Pija IX.; zdaj ploska z rokama Švicarskim liberalcem, ki škofe in svojemu poklicu zveste mašnike preganjajo; zdaj zopet duhovne v lažnjivih dopisih grdi in maže, ob enem pa vedno trdi: „vero mi spoštujemo.“ Palacky in Rieger sta mu zastarana mračnjaka, ker nasprotujeta mladočeskim husitom; Smolka in Pražak sta pri njem reakcijonarja, ker nista glasovala za nove verske postave. Zares daleč so prišli „mladoslovenci“ s svojim listom! Vse pa, kar je do sedaj ostudnega v slovenščini in v slovenski žurnalistiki pisanega bilo, presegajo „Narodovi“ spisi o „nasledkih posilnega celibata“, prav za prav o papežih. Kar so grdega, lažnjivega in satanskega ajdje, krivoverci, frajmavrarji, karbonari in sploh najhujši sovražniki papeštva in vere katoliške v teku 19 stoletij spisali, to je neki zgodovinar (!) iz Patuzzi-ta prepisal in v „Narodu“ lahkovernim bralcem predložil, le iz tega namena, da bi spoštovanje do papeštva in do vere pri Slovencih uničil. Pa zmotil si se, „Neslovenski Narod“! Mislil si papežu škodovati, pa podpisal si sam sebi mrtvaški list! (Kon. pr.)

Iz Ljubljane. (*Političnо društvo „Slovenija“*) imelo je 7. t. m. svoj mesečni shod pod predsedstvom podpredsednika dr. Coste. Vdeležilo se je čez 30 udov. O prvi točki dnevnega reda namreč „o sedanjih razprodajah po popotnih trgovcih gledé na škodljivost za domačo trgovino“ je govoril gosp. J. Murnik, ki je povdarjal, da ti popotni trgovci le na videz za tako nizko ceno prodado robo, ali če se pogleda blago, se vidi, da je večidel staro, preležano in tako, ki ga trgovec domá ni mogel prodati, ali ki ga je ob priliki „kraha“ za jako nizko ceno kupil. Ker pa to sploh znano ni, se dajo ljudje zapeljati, ugovor posamnega, da je dobro kupil, ne veljá, ker tudi slepa kura najde zrno. Tako pa razprodaje škodujejo pravemu trgovstvu in ga demoralizirajo. Oziravši se na dotične postave, zlasti na obrtnijsko postavo, katere glavno načelo je „svoboda kupčije“ ter na člen VI. postave o državljanskih pravicah, dokazuje govornik, da po postavni poti prodajam po popotnih trgovcih pač ni mogoče precej v okom priti. *) Vendar pa je upati pomoči. Med tem, ko vsakdo, ki le nekaterim majhnim zahtevam postave zadostuje, lahko pride in prodaja, le da prihodnino in dohodnino plača, ima domači trgovec vse druge dolžnosti, ta mora plačati ne le prihodnino in visoko dohodnino, on mora biti prisednik pri sodnijah, mora biti porotnik, po tem pa potrati mnogo mnogo drazega časa; on mora pomagati za šole, za ceste, mora plačati stalno veliki vžitninski davek; domač trgovec mora imeti stalne pomočnike, in jih drago plačati, on se ne more posluževati postreščeka, da bi mu prodajal, ob slabem času ne more pomočnikov razpustiti, in mora od prodajalnic in magacinov plačati jako visoke najemščine. Na vse to postavodajec gotovo mislil ni, ker ne

*) Dokler ni postave, ki zabranuje tako tržtvo, pomagajo si domači trgovci lahko s tem, da v eno, dve ali tri štacune nanosijo svoj „pôfel“ in ga, kakor popotni tujci, prodajajo tudi po 25, 27, 30 krajc. ali pa še za krajcar cenejše po očitno nabitih listkih. Tako so neki v Celovcu in Belaku odpodili take tuje barantače in podoba je, da jih preženó tudi iz Ljubljane. Vred.

more želeti, da bi se domačim stalnim trgovcem krivica godila, da bi težje davek plačevali. Govornik predlaga konečno: odbor Slovenije naj skrbi za to, da se ministerstvu kupčijstva vloži prošnja v ta namen, da bi brž ko mogoče nov načrt obrtnijske postave predložilo državnemu zboru v obravnavo, in da bi se v tem načrtu oziralo na opravičene pritožbe stalnih trgovcev. Ta predlog je obveljal. — Po predlogu gosp. Dolharja, katerega je gosp. Regali krepko podpiral, je društvo sklenilo, na prihodnji dnevni red postaviti razgovor o pritožbah obrtnikov gledé obrtnij v jetnišnicah. — Ko je zbor sklenil, naj se društvo zbira prvi četrtek vsacega meseca, je gosp. podpredsednik dr. Costa razlagal politično stanje Avstrije sploh, potem nekaterih ptujih držav, in konečno naše slovenske dežele; o delegacijah ni poročati nič, ker še le odseki delajo, in se razprave v delegacijah še niso pričele; v državnem zboru je jako mrtvo, mnogi so bili mnenja, da naj naši zastopniki gredó v državni zbor, zdaj so vstopili ne le slovenski poslanci, ampak tudi zastopniki pravne stranke, in zdaj se vidi, kako prav imajo Čehi, ki niso nikdar zapustili svojega stališča in zunaj državnega zbora mirno čakajo boljšega časa. Pravna stranka, zlasti grof Hohenwart, se je za pravico potezala krepko, ali vse je bilo bob v steno; ker je razvidela, da ni mogoče govoriti, je vtihnila. Češki poslanci, med njimi izvrstni grof Leo Thun, je naprej povedal, da bode vse bojevanje zastonj; in res je to, opozicija je veliko zgubila veljavnosti, da je vstopila v državni zbor. Mladoslovenci, ki niso na stališču pravne stranke, še imajo nado, da se jim želje spolnile bodo, ali doslej se to ni zgodilo, popustili pa so sicer stališče federalizma, in so zdaj za centralizem, kar je dr. Razlag izrečno povedal. Federalizem pa dobí zmiraj nove privržence, akoravno jih je na drugi strani tudi nekoliko zgubil. Omenivši politično stanje Italije, Švice, Francoske, Španjske, Angleške, Belgije, Rusije, Nemške, Amerikanske preide govornik na slovensko deželo in krepko šiba tiste nesramne pisarije, ki so se zadnji čas vrinile v slovensko literaturo. V „Slov. Narodu“ se med drugim nahaja v podlisteku delo pod naslovom „nasledki celibata“. Obžalovati je, da časnik, katerega berejo dijaki in prosto ljudstvo, piše take nesramne reči in čuditi se je, da državni pravdnik nima sredstva podreti, kar se škodljivega piše, govornik pa povdarja, da imamo določila v kazenski postavi, po kateri se dá taki nenravni in pohujšljivi pisavi v okom priti. To je eno, drugo pa je, ali je tudi resnično, kar „Narod“ piše. Tako je na pr. Vehse pisal „Geschichte der deutschen Höfe“ v 50 knjigah, in sicer ravno take škandale, kakor „Narod“ v navedenih člankih; toda noben zgodovinar se ne bo upal, Vehse a citirati, kajti med 1000 strani njegovega dela je komaj ena brez laži. Konečno govornik omenja volitve na Štajarskem namesto ranjcega Adamoviča. Med tem, ko je že bil dr. Šuc postavljen za kandidata, „Slov. Narod“ 14 dni pozneje priporoča Rapoca. Iz tega se zopet razvidi, kdo slogo zabranuje.

— (*Iz seje deželnega odbora 8. maja.*) Dopis deželne vlade, da je sklep deželnega zbora od 20. decembra 1873. leta zarad poberanja mostarine na mostu čez Savo pri Radečah zadobil cesarjevo potrjenje, se naznani društvu za napravo omenjenega mosta. Deželnemu šolskemu svetu se vrne prošnja učitelja Jožefa Raktelja za podelitev učiteljske službe z letno plačo 600 gold. na štirirazredni šoli v Ribnici s predlogom, da se prošnjiku omenjena služba podeli. — Vsled dopisa vodstva norišnice na Dunaju se je sklenilo, da se blazni iz Kranjskega iz norišnic Dolnjo-Avstrijskih prevzamejo v Ljubljansko norišnico. — Občini Trata se je dovolila prodaja obligacij, da se za prodane obligacije kupi hiša za šolo. — Občini Nemška Loka se je naložilo, da ima v občinsko skrb prevzeti pri A. M..... na Tanči gori popuščena otroka zakonskih starišev Petra in Katarine Fl.. iz Nemške Loke.

— (*Volitev mestnega župana*) v Ljubljani je bila včeraj in izvoljen je, kakor je sklenil klub kazinistov, gosp. Lašan z vsemi glasovi zoper dva, ki ju je dobil dr. Steiner. Nam je eno in isto, ali je voljen Peter ali Pavel, dokler je ta mestni odbor; saj so vsi enaki.

— (*Gorenska železnica.*) Kakor nam naznanja vodstvo Rudolfove železnice, bo od 14. dne t. m. naprej šel vsako nedeljo in praznik, če bo vreme lepo, poseben vlak od Ljubljane do postaje v Lescah in sicer ob osmih zjutraj iz Ljubljane; v Lesce bo prišel ob desetih in 23 min.; zvečer pa bo odrinil iz Lesec ob osmih in 40 min., ter prišel v Ljubljano nazaj ob desetih in 55 min. po noči. S tem je za nedelje in praznike tudi Ljubljančanom vstreženo.

— (*Turška goveja kuga*) se je, če smemo „Laib.“ verjeti, prikazala v Črnomeljskem okraji. Kaj in kako, ni povedano.

— (*Porotniki*) za drugo letošnjo dôbo, ki se prične 26. dne t. m., so bili izžrebani pri deželni sodniji v Ljubljani 4. dne t. m. Glavni porotniki so: Andrej Milavec iz Cirknice, Friderik Homan iz Radoljce, Blaž Mohar iz Loke, Karol Ahčin iz Ljubljane, baron Alfonz Cojz iz Želeč, Stanislav Jabornek iz Tržiča, Ferdinand Sovan iz Ljubljane, Janez Žvokelj iz Vipave, Šimen Janša iz Koritna, Marka Ignacij Jelovšek iz Vrhnike, Tomaž Pirnat iz Ljubljane, Anton Železnikar iz Tržiča, France Goričnik in Janez Perdan iz Ljubljane, Jože Kremenšak iz Laz, Valentin Hörman, Hinko Maurer, France Doberlet, Andrej Dolinar in Janez Horak iz Ljubljane, Jože Brus iz spodnjega Logatca, Matija Rabič iz Visokega Dola, Matija Milavec iz Cirknice, France Drašler in Valentin Zupan iz Ljubljane, Benjamin Šolar iz Krope, Matevž Zupan iz Breznic, Anton Gvajec iz Ljubljane, Matevž Ambrožič iz Planine, Janez Zitterer in Jože Reichman iz Ljubljane, Andrej Lavrenčič iz Postojne, Andrej Vidmar iz Begunj, Ludovik Pour iz Strajine, grof Ludovik Blagay iz Boštanja, Jože Kržič iz Treboj. — Namestniki ali dopolnilni porotniki: Jurij Kobilica, Ludovik Vencelj, Matija Mikeš, Jurij Čik, Jakob Rekar, Janez Dolhar, Jože Putre, Janez Borovski in Jože Pohl — vsi iz Ljubljane.

— (*Dramatično društvo*) je sklicalo pondeljek 4. dne t. m. shod domoljubov, da bi se posvetovalo, kako bi se pokril primanjkljaj 1300 gold., ki je nasledek letošnje slabe igralne dôbe. Sklenilo se je, denar nabirati po podpisovanji (subskripcijah); iz tega namena se bo za Ljubljano pomnožil odbor za 15 udov, ki bodo potem nabirali prostovoljne darove. Po drugih krajih se bodo naprosili posamesni domoljubi, da prevzemó ta posel. — Temu pristavimo mi še nekoliko besedi. „Po škodi je lahko govoriti“, pravi pregovor, a „Novice“ so že lansko leto prerokovale „dramatičnemu društvu“ propad, ko so bili voljeni v odbor Jurčič, Vošnjak, Zarnik in drugovi, kajti kjer ti ljudjé hodijo, tam trava več ne raste. Zdaj se je to spolnilo, društvo je na kraju brezna. Toda škoda bi bila, velika škoda za domačo reč, ako bi ti grobokopi vsega dobrega, kar Slovenci imamo, zagrebli tudi to društvo. Naj toraj reši narod slovenski „dramatično društvo“ propada, potem pa naj izvije društvo tem razdiralcem iz rok, v katerih je dozdaj še vsaka nadepolna rastlina slovenska vsahnela!

— (*Koncert*) bode 18. t. m. v deželnem gledišči na korist podpornih fondov gimnazije in realke. Pro-

gram je mnogovrsten in mikaven, produciralo se bo več dijakov s petjem in godbo.

— Glas je počil, da Tržaški c. k. namestnik baron Česchi pride za c. k. deželnega predsednika v Ljubljano, baron Pino pa na njegevo mesto v Trst.

— Dr. Schindler iz Dunaja pride za c. kr. deželnega živinozdravnika v Ljubljano.

— (*Stanovanja za delavce*) bo delala neka družba, v kateri so gospodje Ločnikar, M. Staré in dr., ob cigarni fabriki na Tržaški cesti. Ker v Ljubljani primanjkuje zlasti manjših stanovanj, bo to, kar namerava ta družba, gotovo vsem prebivalcem po volji.

— („*Brenceljna*") so prišle ravnokar št. 4. 5. in 6. na svitlo. Kakor navadno se odlikujejo tudi te številke po besedi in podobah, zlasti všeč sta nam „bratca" dr. Schaffer in dr. Razlag, ki marširata ko delegacijska poslanca proti Pešti, in pès, kateri ima zavratnik z napisom „Narod" in laja za dvema možema, staroslovencem in duhovnom. Ker se bodo odslej podobe za „Brenceljna" delale v Ljubljani, bodo še bolj izvrstne in list bo mogel od julija naprej zopet po dvakrat na mesec izhajati. Naj si ga naročí vsak, ki se rad zabava z zdravo šalo!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Državni zbor je bil 7. t. m. odložen do nedoločenega časa, „Presse" misli, da do novembra meseca. Z njegovim 6mesečnim delovanjem tudi ustavoverni časniki niso zadovoljni; tako, na priliko, ga Dunajski „Tagblatt" hudo graja, da se je sprehajal največ v verskih zadevah, materijalne potrebščine ljudstva pa je čisto zanemaril. Če to govorijo tako imenovani liberalni listi, lahko si naši bralci mislijo, kako še le delovanje direktno voljenega državnega zbora sodijo listi državnopravne federalistične stranke. On niti ni srca pokazal za pomirjenje in spravo narodov, kajti dvakrat so trkali Čehoslovani na njegova vrata in grof Hohenwart je resno opominjal ustavoverce, naj ne bodo gluhi za priteznje in pravice narodov, al beseda njegova bila je le glas upijočega v puščavi! V cerkvene zadeve vtikati se, to je brezverskim liberalcem prva in najnujniša stvar. „Davki naj se povišujejo ubogemu kmetu, če tudi pride na boben, mali obrtnik naj hira pod težkim jarmom kapitala, kupčija naj zaostane; hudodelstva, umori in ropi naj se širijo po kmetih in mestih, narodi naj se med seboj črtijo in sovražijo do smrti, internacijonala, ta najhujši sovražnik človeške družbe in vsakega reda, naj se razprostira; — da smo le liberalci in imamo nove cerkvene postave, s katerimi priznamo katoliški cerkvi le toliko pravic, kakor že prav moramo" — tako piše „Glas" in prav ima. Ministerstvu je dovoljen proračun in s tem dobí potrebni denar; liberalcem pa se je posrečilo narediti 3 državne cerkvene postave, ki so katoliški cerkvi sovražne. To je največa pogača, ki jo, ako Njegovo Veličanstvo potrdi cerkvene postave (kar do danes še ni oklicala vladna „Wien. Zeitg."), dobó narodi Avstrijski radi ali neradi. Zbornica poslancev je sicer naredila več postav, al največ časa se je mudila z verskimi in cerkvenimi zadevami, kajti Fuxi in Giskri so jezdarili glasovite svoje vrance zoper pravice katoliške cerkve, zoper jezuite itd. „Al motijo se gospodje! Te proticerkvene postave — piše „Reform" — so vrhunec (Kulminationspunkt) našega dosedanjega parlamentarizma, brž ko ne tudi vrhunec sedanjega ministerstva in, kakor upamo, tudi vrhunec cele sedanje Avstrijske sisteme." — O delovanji zbornice poslancev piše nova „Presse" to-le: „Diête, kí jih je od 4. novembra l. 1873 do 7. t. m. prejelo 319 poslancev, znašajo 232.050 gold. Ker je bilo 63 sej, tedaj veljá (če tudi ni vredna bila) ena seja 3842 gld., in ker so gospodje poslanci v tem času skončali 40 postav, tedaj vsaka stane okoli 5800 gold." — Al ljuba „Preša" se moti s tem računom, kajti v njem so le zapopadeni stroški za diête, ne pa plače ministrov in velike množice druzih uradnikov, ki so izdelovali te postave. Vendar mislimo, da bi davkoplačevalci to še radi strpeli, ako bi med temi postavami bila le ena, veče vrednosti!

— Delegacije pričnó svoje zasedanje 18. dne tega meseca.

Angleško. — V Angleški gospôski zbornici je lord Russel sprožil razgovor, čegar konec je osupnil vso Evropo; celó Derby, odgovarjaje Russelnu, ni mogel tajiti, da se je res treba bati vojske, čeravno ni hotel povedati zadržaja pismenega pomenkovanja med Evropskimi vladami in sicer iz ozira na te vlade. Lord Russel pa je omenil to, „da Francoska armada — od najvišega maršala do najnižega vojaka — hrepení po maščevanji" zarad oropanja Francije; to je gotovo poroštvo, da se Francozi ne oborožé za brambo, ampak da zagrabijo Prusko. Kdor pozná pa Prusa, bo vedel, da on le na to čaka, da bi našel povod za novo vojsko in sam napadel tistega, ki bi se pripravljal za boj zoper njega. Bismarku je najbolj žal za dve reči: da je o vojski l. 1870. mislil, da je Francoska armada veča, kakor je bila in da se je bal črne vojske; druga reč, zarad katere mu je žal, je pa ta, da namesti 5 milijard ni zahteval 10 milijard odškodovanja, in na ta način ni Francozov popolnoma zatrl in finančno vničil. To sta greha, zarad katerih se Bismark zdaj kesá.

— Katoliško vprašanje postaja vedno važnejše. V kake razmere bo stopila Irska nasproti Angleški, kako bi se ustanovilo katoliško vseučilišče v Londonu — to dvojno vprašanje je zdaj na dnevnem redu.

Francoska. — Na Francoskem se zdaj tako kuha, da se je bati, da bi kaj ne izkipelo. Armada mora delati. Vojaki nimajo skoro prostega časa in med tednom jih skoro ni videti po ulicah. Nove trdnjave se krog Pariza z največo pridnostjo delajo. To vé Bismark in se pripravlja na vse. Zato toraj zahteva 401.000 vojakov v mirnem času.

Srbija. — Kneza Milana je sultan z lastno roko dekoriral. Tudi gledé Avstrije se je, kakor se nam zdi, vprašanje zarad orijenta nekoliko zasukalo; vsaj so oficijozni listi se jeli bolj brigati za-nj, kakor prej, ko so mu bili protivni.

Popravek. V slovniškem sestavku: „Ozir ní predlog" na str. 140 zadnjega lista beri v zadnji vrstici: „mladonogno" namesto mladonožno.

Žitna cena

v Ljubljani 9. maja 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 20. — banaške 7 fl. 80. — turšice 5 fl. 10. — soršice 4 fl. 20. — rží 4 fl. 90. — ječmena 3 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 5 fl. —. — ovsa 2 fl. 90. — Krompir 3 fl. 10.

Kursi na Dunaji 12. maja.

5% metaliki 69 fl. 5 kr.	Ažijo srebra 106 fl. — kr.
Narodno posojilo 74 fl. 20 kr.	Napoleondori 8 fl. 97 kr.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dediči v Ljubljani.